

Valdības Vēstnesis

Maksa par „Valdības Vēstnesi” sākot ar 1. aprīli:
 ar piesūtišanu par: bez piesūtišanas (saņemot eksped.) par:
 gadu Ls 22.— gadu Ls 18.—
 1/2 gadu 12.— 1/2 gadu 10.—
 3 mēn. 6.— 3 mēn. 5.—
 1 2.— 1 1.70
 Pie atkalpārdevējiem —12 Par atsevišķu numuru —10

Latvijas valdības
 iznāk katru dienu, izņemot

 Redakcija:
 Rīgā, pili № 3. Tel. № 20032
 Runas stundas no 11—12

oficiālais laikraksts
 svētdienas un svētkudienas

 Kantoris un ekspedicija:
 Rīgā, pili № 1. Tel. № 20031
 Atvērts no pulksten 9—3

Stādīšanas maksa:
 a) tiesu studinājumi līdz 30 vienslejiņām rindīņām Ls 4.—
 par katru tālāku rindīņu —15
 b) citu leģāžu studinājumi par katru vienslejiņu rindīņu —20
 c) no privātiem par katru viens. rindīņu (par obligāt. studin.) —25
 d) par dokumentu pazaudēšanu no katras personas —80

№ 127 Piekdien, 11. jūnijā 1926. g. Devītais gads.

Likums par mēriem un svariem.
 Rīkojums par latvju VI vispārējo dziesmu un muzikas svētku un vispārējo aizsargu svētku dalībnieku pārvašanās.

Miņatju kabineta sēde š. g. 10. jūnijā.
 Rīkojums par „Nometnes” pieturas punkta atvēršanu.
 Ostas valdes rīkojums.

18. Katrā svārsteklī jāietaisa redzamā vietā vara aizbāznis zīmoga uzspiešanai; aizbāzņa virspusei jābūt vienā līmenī ar svārstekļa virsu; aizbāznis var būt vienus vai caurejošs. Aizbāzņi ievietojami tik cieši, ka tie nav viegli izsīdami no vietām.

Piezīme. Kontrolatvarus atļauts izgatavot arī četršķautņīgus 20, 25 un 30 kg smagumā.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts Prezidents izsludinājis šādu likumu:

par likumīgiem metriskiem mēriem un svariem pēc starptautiska mēru un svaru nosaukuma, apzīmējuma un noteikumiem, ar mēru kā attāluma vai garuma un kilogramu kā smaguma mēra pamatvienību.

19. Aizbāzņiem zīmoga uzspiešanai jābūt apaļiem ar sekošu caurmēru: svariem ar celtspeju līdz 2 kg — 6 mm, no 2 līdz 50 kg — 10 mm un svariem ar celtspeju vairāk par 50 kg — 12 mm.

29. Specialiem svariem atļauts izgatavot speciālus atvarus. Ja speciālie atvari ir atsevišķi no svariem, tad uz atsvāriem jābūt atzīmētiem svaru plecu attiecībai un nominalai uzkrāvai, kurai atsvāris paredzēts.

LIKUMS par mēriem un svariem.

1. Mēru un svaru sistēma.

1. Izdarot maiņu, pirkšanu, pārdošanu, kā arī noslēdzot darījumus, kur priekšā nāk mēri vai svari, lietojami un atzīstami

2. Garuma mēri ir:
- 1 kilometrs (km) = 1000 metriem;
 - 1 hektometrs (hm) = 100 " "
 - 1 dekametrs (dam) = 10 " "
 - 1 metrs (m) = 1000 milimetriem;
 - 1 " (m) = 100 centimetriem;
 - 1 " (m) = 10 decimetriem;
 - 1 decimetrs (dm) = 0,1 metra;
 - 1 centimetrs (cm) = 0,01 " "
 - 1 milimetrs (mm) = 0,001 " "
 - 1 mikrons (μ) = 0,001 milimetra.

3. Smaguma mēri ir:

- 1 metriskā tona (t) = 1000 kilogramiem;
- 1 metriskais centners (mct) = 100 " "
- 1 kilograms (kg) = 1000 gramiem;
- 1 hektograms (hg) = 100 " "
- 1 dekagrams (dag) = 10 " "
- 1 grams (g) = 1000 miligramiem;
- 1 " (g) = 100 centigramiem;
- 1 " (g) = 10 decigramiem;
- 1 decigrams (dg) = 0,1 grama;
- 1 centigrams (cg) = 0,01 " "
- 1 miligrams (mg) = 0,001 " "

4. Platības mēri ir:

- 1 kvadrātmets (m²);
- 1 kvadrātkilometrs (km²) = 1.000.000 kvadrātmetriem;
- 1 hektars (ha) = 10.000 " "
- 1 ars (a) = 100 " "

Piezīme. Laukumi mērojami kvadrātmetros, zemes platība — hektaros.

5. Tilpuma mēri ir:

- 1 kubikmets (m³);
- 1 dekasters (das) = 10 kubikmetriem;
- 1 sters (s) = 1 kubikmetram.

6. Birumvielu un šķidrumu mēri ir:

- 1 litrs (l);
- 1 hektolitrs (hl) = 100 litriem;
- 1 dekalitrs (dal) = 10 " "

7. Metra un kilograma etaloni uzglabājami Mēru un svaru valdē. Šiem etaloniem jābūt salīdzinātiem ar metra un kilograma prototipiem, kuri glabājas Starptautiskā Mēru un svaru birojā Sevra, Francijā. Etalonus Mēru un svaru valde salīdzina ar starptautiskiem metra un kilograma prototipiem pēc ikkatriem 25 gadiem.

Piezīme. Attiecības starp starptautisko metrisko vienību un līdz 1924. g. 1. janvārim Latvijā pastāvošiem mēriem un svariem nosaka sevišķas tabeles, kuras izdod lianausu ministris.

8. Laika pamatvienība ir pilndiena jeb 24 stundas pēc vidējā saules laika. Visā Latvijā pilndienas sākums nosakāms divas stundas priekš Grinvičas observatorijas pusnakts.

9. Likumīgais termometrs Latvijā ir starptautiskais 100° termometrs (Celsija).

10. Likumīgās elektriskās strāvas vienības ir: starptautiskais oms, ampers, volts un vats.

11. Mēru un svaru izgatavošana, pārbaudīšana un zīmogošana.

12. Tirdzniecības un rūpniecības darījumos drīkst lietot šādus svarus: 1) vienādplecu svarus ar piekaramiem svaru kausiem; 2) vienādplecu svarus ar uzlietamajiem svaru kausiem (galda

piezīme. Uz ārzemēm izvedamo koku un citu vielu, kā arī to izstrādājumu daudzumu blakus Latvijas mēram vai svaram var arī noteikt attiecīgās valstīs pieņemtos mēros un svaros.

13. Nevienādplecu svaru plecu attiecībai jābūt: 1:10, 1:100, 1:1000 un t. t., izņemot speciālos svarus. Plecu attiecībai jābūt iespējamai uz svaru svārstekļa.

14. Bezmēri atļauti lietošanai tirdzniecībā un rūpniecībā, ja tiem ir svārsteklis ar nenogēnamu bumbiņu un līdzsvara rādītājs.

15. Vienādplecu svaru svārstekļi izgatavojami no dzelzs, tērauda, vara un tā kausējumiem, vai no alumīnija un tā kausējumiem.

16. Uz katru svaru svārstekļa un katru svaru kausa jābūt iespēstiem: augstākai celtspejai, izgatavotāja nosaukumam vai vārdam un svaru numuram.

17. Vienādplecu svaru svārstekļus drīkst krāsot ar caurspīdīgu laku vai krāsu, kā arī zīlēt vai niķelēt.

20. Vienādplecu svaru ar piekaramiem kausiem rādītājam jeb mēlei jābūt ne tālāk par 1/3 un ne garākai par 1/2 no svārstekļa garuma.

21. Svārstekļa atbalstu prizmām, šo prizmu atbalstiem un aizrūru plātnēm jābūt no cieti rūdīta tērauda, pie kam prizmas nedrīkst būt trauslas un drūpošas.

22. Darījumos lietojamiem svariem kļūdas nedrīkst pārsniegt:

- a) Vienādplecu svariem ar uzlietamajiem kausiem pie augstākās un 0,1 no augstākās svaru celtspejas ir pieļaujama kļūda 0,001 no uzkrāvas.
- b) Vienādplecu svariem ar piekaramiem kausiem pieļaujama kļūda 0,0005 no uzkrāvas.
- c) Mazkļūdīgu vienādplecu svariem ar piekaramiem kausiem pieļaujama kļūda divkārt mazāka par kļūdu, kas pieļaujama mazkļūdīgu svaru atsvāriem, kura smagums līdzinās svaru augstākai celtspejai.
- d) Nevienādplecu svariem pie augstākās svaru celtspejas pieļaujama kļūda 0,001 un pie 0,1 no augstākās svaru celtspejas — 0,002 no uzkrāvas.
- e) Nevienādplecu svariem vezumu, vagonu, lopu u. t. t. svārstāšanai pie augstākās svaru celtspejas pieļaujama kļūda 0,002 un pie 0,1 no augstākās svaru celtspejas — 0,004 no uzkrāvas.
- f) Automātiskiem svariem pieļaujama kļūda 0,001 no uzkrāvas.
- g) Bezmēriem pie augstākās celtspejas pieļaujama kļūda 0,002 un pie 0,1 no augstākās celtspejas — 0,004 no uzkrāvas.

23. Svaru celtspejai jābūt: 1 g, 2 g, 3 g, 5 g, 10 g, 15 g, 20 g, 25 g, 30 g, 50 g, 100 g, 200 g, 500 g, 1 kg, 2 kg, 3 kg, 5 kg, 10 kg, 15 kg, 20 kg, 25 kg, 30 kg, 50 kg, 100 kg, 150 kg, 200 kg u. t. t., ik pa 50 kg augstāki.

24. Atsvāri var būt izgatavoti no čuguna, tērauda, vara un pēdējā kausējumiem, alumīnija un tā kausējumiem, niķeļa un platīnas.

25. Svaru sastāvdaļu un atsvāru virsai jābūt gludai, bez plaisām, iedobumiem un caurumiem. Svaru sastāvdaļām un atsvāriem nedrīkst piestiprināt vai pieskrūvēt nekādus priekšmetus.

26. Atsvāri nedrīkst būt krāsoti, emaljēti, notraipīti ar grafitu vai sarūsējuši. Atsvārus atļauts pārklāt ar caurspīdīgu laku, niķelēt un slīpēt.

27. Atsvāriem jābūt šāda smaguma: 1, 2, 5, 10, 20 un 50 kilogramu; 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200 un 500 gramu; 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200 un 500 miligramu.

28. Atsvāriem, kuru svāris ir 1 g vai vairāk, jābūt cilindriem ar plakānu apakšu un ar nenogēnamu piestiprinātu lodes, puslodes vai riņķveidīgu galviņu. Atsvāriem, kuru svāris ir vairāk par 5 kg, galviņas vietā var būt piestiprināta stipriņa vai lociņš. Atsvāriem, kuru svāris ir mazāks par 1 g, jābūt plātnēm ar vienu uzlietu malu vai stūri. Atsvāriem ar svaru 1 mg, 10 mg un 100 mg jābūt trīsstūrveidīgiem, ar svaru 2 mg, 20 mg un 200 mg — četrstūrveidīgiem un ar svaru 5 mg, 50 mg un 500 mg — sešstūrveidīgiem.

30. Uz katru atsvāru redzamā vietā skaidri un nenodvējami jābūt iespēstam tā svārum.

31. Katrā atsvārā, kas nav izgatavots no vara, misiņa, bronzas vai alumīnija, ieturējams virsējā pusē tikai viens vara aizbāznis zīmoga uzspiešanai. Aizbāzņa virsai jābūt gludai, vienā līmenī ar atsvāru virsmu.

32. Atsvāru aizbāzņiem jābūt apaļiem, caurmērā 6 līdz 12 mm, skatoties pēc atsvāru smaguma.

33. Lietotu čuguna atsvāru regulēšanai atļauts ieturēt arī divus vara aizbāzņus. Ja ieturti divi aizbāzņi, tad tie zīmogojami abi, bet viens no tiem dzēšams.

34. Lietojamiem atsvāriem kļūdas nedrīkst pārsniegt:

50 kg	10 gr;
20 " "	8 " "
10 " "	5 " "
5 " "	2,5 gr;
2 " "	1,2 " "
1 " "	800 mg;
500 gr	500 " "
200 " "	200 " "
100 " "	120 " "
50 " "	100 " "
20 " "	60 " "
10 " "	40 " "
5 " "	32 " "
2 " "	24 " "
1 " "	20 " "

35. Jaunizgatavotie atsvāri pieļaujami lietošanai tikai ar pus tik lielām kļūdām, kā noteikts 34. pantā.

36. Mazkļūdīgu vienādplecu svaru atsvāri aptiekās, bankās, laboratorijās, aptieku priecā noliktavās, dārgmetālu darbnīcās un veikalos pieļaujami lietošanā, ja kļūdas nepārsniedz:

20 kg	2 gr;
10 " "	1,25 gr;
5 " "	625 mg;
2 " "	300 " "
1 " "	200 " "
500 gr	125 " "
200 " "	50 " "
100 " "	30 " "
50 " "	25 " "
20 " "	15 " "
10 " "	10 " "
5 " "	6 " "
2 " "	3 " "
1 " "	2 " "
500 mg	1,5 mg;
200 " "	1,25 " "
100 " "	1 " "
50 " "	0,5 " "
20 " "	0,5 " "
10 " "	0,4 " "
5 " "	0,2 " "
2 " "	0,2 " "
1 " "	0,1 " "

37. Lietošanai darījumos pieļaujami tikai sekoši garuma mēri: 0,5, 1, 2, 3, 4, 5, 10, 15, 20, 30, 40 un 50 metri.

38. Lietojamiem garuma mēriem jābūt šķērsgrīzumā taisnleņķu četrstūriem, izgatavotiem no metāla vai no koka, pieliekotī izturīgiem, lai tie nelocītos un nelīzū.

Metāla mēru katrā galā jābūt ieturētām vara aizbāzņiem zīmoga uzspiešanai. Koka mēru gali apkaļami un apkaļums sastiprināms ar caurlaistu vara aizbāzņi zīmoga uzspiešanai. Mēru galiem jābūt nogrieztiem statēniski pret to garēnisko asi.

